

Hukuk sosyolojisinin unsurları

GURVICH'E DAİR BİRKAÇ SÖZ

Georges Gurvich'in Fransada hukuk sosyolojisine ait neşriyatı oldukça zengindir. Eskiden Prague Üniversitesinde profesörlük ettikten sonra Strasbourg'da tedarisat yapan bu âlimin Alman felsefesi ve ahlâka dair bir çok eserlerinden başka "L'Idée du Droit social,, "L'expérience juridique et la philos, pluraliste du Droit" , "Le temps présent et l'Idée du Droit social,, adlı eserleri son zamanın hukuk sosyolojisi hakkında en dikkate değer eserlerdendir. Burada büyük bir kısmının tercümesini aynen veya kısaltarak vermiş olduğumuz eseri 1940 ta Elements de Sociologie Juridique adıyla neşredilmiştir.

Gurvitch bu kitabında Durkheim'ci temayüllerle Max - Weber'in sosyolojisini mezcetmeye çalıştığını söylüyor. Fakat buna rağmen onun fikirleri üzerinde daha birçok âmiller kendini kuvvetle hissettirmektedir. "Yaklaşma,, ve "uzaklaşma,, münasebetlerine, "açık şuur,, telâkkilerine ait görüşlerinde von Wiese'den kuvvetle mülhemdir. Esasen felsefî bakımdan da phénoménologie'ye karşı gösterdiği kuvvetli alâka bu ilhamı izah eder. Diğer cihetten hukuk şekillerinin tasnifi ile zümreler tasnifi arasında gördüğü sıkı münasebet onu kendiliğinden René Maunier'nin tasnifine götürmüştür. Sorbonne hukuk fakültesi sosyoloji profesörü olan Maunier'nin şimalî Afrikada yaptığı tetkiklerle bundan çıkardığı zümreler tasnifi hatırlanacak olursa (1) bu münasebet kolayca anlaşılır.

Aynı zamanda, Gurvitch gerek Weber vasıtasıyla gerek doğrudan doğruya Marx'cı bir hukuk sosyolojisinin de tesiri altındadır. Derinliğine hukuk sosyolojisi tetkikleri onu üst yapı ve alt yapı münasebetlerine büyük bir ehemmiyet vermiye sevk etmek-

(1) R. Maunier, La Sociologie Nord - Africaine; Essai sur la classification des groupements sociaux.

tedir. Bu münasebetle alt yapının ve spontané hukukun üst yapıyı ve organize hukuku tayin ettiğini, ihtilâl hukukunun eski şekillerin yerine yeni organize hukuku nasıl meydana getirdiğini söylerken onun Marxçı bir hukuk telâkkisine ne kadar yaklaştığı görülüyor. Bununla beraber gerek metodunda, gerek muhtevasında bu kadar eclectique olan bir sosyoloğun marxiste olduğundan bahsetmek hiç bir zaman doğru olamaz. Burada parçalarını verdiğimiz bu fikirleri ayıklayarak, tenakuzları göstererek, onu insicamlı bir hale getirir ve muayyen bir istikamete doğru sevk edersek o zaman Gurvitch'den marxiste veya idealist tam bir hukuk sosyolojisi doğabilir. Bu tercümeyi verirken zamanımız hukuk sosyoloğlarının henüz ne kadar katilik, vuzuh ve consé-quece'e ulaşmamış olduklarını görmüş, bununla beraber birçok noktalarda faydalı malzeme elde etmiş oluyoruz.

H.Z.